

U C H W A Ł A
SENATU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

z dnia 17 marca 2011 r.

**w sprawie wniesienia do Sejmu projektu ustawy o zmianie ustawy o repatriacji oraz
niektórych innych ustaw**

Na podstawie art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r., Senat wnosi do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej projekt ustawy o zmianie ustawy o repatriacji oraz niektórych innych ustaw.

Jednocześnie upoważnia senatora Andrzeja Persona do reprezentowania Senatu w pracach nad projektem.

MARSZAŁEK SENATU

Bogdan BORUSEWICZ

USTAWA

z dnia

o zmianie ustawy o repatriacji oraz niektórych innych ustaw¹⁾

Art. 1.

W ustawie z dnia 9 listopada 2000 r. o repatriacji (Dz. U. z 2004 r. Nr 53, poz. 532, z późn. zm.²⁾) wprowadza się następujące zmiany:

1) tytuł ustawy otrzymuje brzmienie:

"o stwierdzaniu polskiego pochodzenia i repatriacji";

2) uchyla się preambułę;

3) w art. 1 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

"1. Ustawa określa zasady stwierdzania polskiego pochodzenia, zasady nabycia obywatelstwa polskiego w drodze repatriacji, prawa repatrianta, a także zasady i tryb udzielania pomocy repatriantom i członkom ich rodzin.";

4) po rozdziale 1 dodaje się rozdział 1a w brzmieniu:

"Rozdział 1a

Stwierdzanie polskiego pochodzenia

Art. 3a. 1. Za osobę polskiego pochodzenia uznaje się cudzoziemca deklarującego narodowość polską, którego co najmniej jedno z rodziców lub dziadków albo dwoje pradziadków było narodowości polskiej.

2. Za osobę polskiego pochodzenia uznaje się również cudzoziemca deklarującego narodowość polską, który posiadał w przeszłości obywatelstwo polskie, lub co najmniej jedno z jego rodziców lub dziadków albo dwoje pradziadków posiadało obywatelstwo polskie.

¹⁾ Niniejszą ustawą zmienia się ustawy: ustawę z dnia 13 lutego 1984 r. o funkcjach konsulów Rzeczypospolitej Polskiej, ustawę z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty, ustawę z dnia 13 czerwca 2003 r. o cudzoziemcach, ustawę z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, ustawę z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, ustawę z dnia 27 lipca 2005 r. - Prawo o szkolnictwie wyższym i ustawę z dnia 7 września 2007 r. o Karcie Polaka.

²⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2005 r. Nr 94, poz. 788, z 2006 r. Nr 249, poz. 1828, z 2007 r. Nr 120, poz. 818 oraz z 2008 r. Nr 70, poz. 416 i Nr 216, poz. 1367.

3. Stwierdzenie polskiego pochodzenia następuje na wniosek cudzoziemca deklarującego narodowość polską.
4. Decyzje w sprawach o stwierdzenie polskiego pochodzenia wydaje konsul właściwy ze względu na miejsce zamieszkania wnioskodawcy, a w przypadku cudzoziemca posiadającego miejsce zamieszkania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej – wojewoda właściwy ze względu na miejsce zamieszkania wnioskodawcy.
5. Organem wyższego stopnia w sprawach o stwierdzenie polskiego pochodzenia jest minister właściwy do spraw wewnętrznych.

Art. 3b. Dowodami potwierdzającymi polskie pochodzenie mogą być w szczególności:

- 1) dokumenty urzędowe sporządzone przez polskie organy państwowe lub przez organy państwa urodzenia cudzoziemca, jednego z jego rodziców lub dziadków albo dwojga pradziadków, zawierające wpis o ich polskiej narodowości;
- 2) dokumenty o rehabilitacji zawierające wpis o narodowości polskiej osób, o których mowa w pkt 1, lub potwierdzające ich prześladowanie ze względu na narodowość polską;
- 3) inne dokumenty posiadające wartość dowodową w rozumieniu Kodeksu postępowania administracyjnego.

Art. 3c. Minister właściwy do spraw zagranicznych w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, wzór formularza wniosku o stwierdzenie polskiego pochodzenia oraz wymogi dotyczące dołączanych do wniosku dowodów potwierdzających polskie pochodzenia, uwzględniając podstawowe dane dotyczące wnioskodawcy oraz informacje, o których mowa w art. 3a ust. 1 i 2 oraz art. 3b.";

5) uchyla się art. 5 i 6;

6) po art. 10 dodaje się art. 10a w brzmieniu:

"Art. 10a. W przypadku złożenia wniosku o wydanie wizy krajowej w celu repatriacji, stwierdzenie polskiego pochodzenia następuje w tym postępowaniu, bez potrzeby składania wniosku, o którym mowa w art. 3a ust. 3.";

7) w art. 11 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

"1. Osobie, która nie posiada zapewnionego w Rzeczypospolitej Polskiej lokalu mieszkalnego i utrzymania, a spełnia pozostałe warunki do uzyskania wizy krajowej w

celu repatriacji, konsul wydaje decyzję o przyrzeczeniu wydania wizej krajowej w celu repatriacji.";

8) w art. 12b ust. 1 otrzymuje brzmienie:

"1. Wizej krajową w celu repatriacji lub decyzję o przyrzeczeniu wydania wizej krajowej w celu repatriacji wydaje albo odmawia jej wydania konsul właściwy ze względu na miejsce zamieszkania osoby ubiegającej się o jej wydanie, po uzyskaniu zgody ministra właściwego do spraw wewnętrznych. Jeżeli przemawia za tym uzasadniony interes wnioskodawcy, minister właściwy do spraw zagranicznych może wyznaczyć innego konsula.";

9) w art. 16 w ust. 1 uchyla się pkt 2;

10) w art. 17:

a) w ust. 1 wprowadzenie do wyliczenia otrzymuje brzmienie:

"Repatriantowi przekraczającemu granicę Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie wizej krajowej w celu repatriacji oraz przybywającym wraz z nim do Rzeczypospolitej Polskiej członkom jego najbliższej rodziny, pozostającym we wspólnym gospodarstwie domowym, udziela się jednorazowo pomocy z budżetu państwa na:";

b) ust. 5 otrzymuje brzmienie:

"5. Minister właściwy do spraw wewnętrznych, w drodze decyzji, przyznaje oraz ustala wysokość pomocy, o której mowa w ust. 1, niezwłocznie po otrzymaniu poświadczenia obywatelstwa polskiego nabytego w drodze repatriacji, wydanego przez właściwego miejscowo wojewodę.";

c) po ust. 8 dodaje się ust. 8a i 8b w brzmieniu:

"8a. Kwotę stanowiącą równowartość pomocy, o której mowa w ust. 1, wypłaca się w terminie 30 dni od dnia otrzymania przez starostę prawomocnej decyzji ministra właściwego do spraw wewnętrznych.

8b. Wniosek o udzielenie pomocy, o której mowa w ust. 2 i 3, należy złożyć w terminie 24 miesięcy od dnia nabycia przez repatrianta obywatelstwa polskiego.";

11) uchyla się art. 19;

12) art. 21 otrzymuje brzmienie:

"Art. 21. 1. Gminie, która uchwałą rady gminy zobowiązała się do zapewnienia lokalu mieszkalnego repatriantowi i członkom jego najbliższej rodziny, oraz zawarła umowę nadającą im tytuł prawny do lokalu mieszkalnego na czas nieokreślony, wypłacana jest z budżetu państwa opłata w wysokości po

40.000 zł na repatrianta i każdego członka jego najbliższej rodziny, z tym że na jedno gospodarstwo domowe nie mniej niż 90.000 zł.

2. Opłata stanowi dochód gminy i jest przeznaczona na dofinansowanie jej zadań własnych.
3. Wniosek o wypłacenie opłaty gmina składa do właściwego wojewody załączając egzemplarz umowy, o której mowa w ust. 1, określającej repatrianta i członków jego najbliższej rodziny oraz lokal mieszkalny.
4. Kwoty, o których mowa w ust. 1, ulegają corocznie od dnia 1 stycznia podwyższeniu przy zastosowaniu wskaźnika wzrostu cen towarów i usług konsumpcyjnych w okresie pierwszych trzech kwartałów w stosunku do analogicznego okresu roku poprzedniego, ogłaszanego w komunikacie Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej "Monitor Polski", w terminie 15 dni po upływie trzeciego kwartału.";

13) w art. 22 w ust. 1 dodaje się zdanie drugie w brzmieniu:

"Przepis art. 17 ust. 8b stosuje się odpowiednio.";

14) w art. 30 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

"2. Ewidencja zawiera następujące dane osób ubiegających się o wydanie wizy krajowej w celu repatriacji i członków ich rodzin objętych wnioskiem o wydanie wizy krajowej w celu repatriacji:

- 1) imię (imiona) i nazwisko;
- 2) nazwisko poprzednie;
- 3) nazwisko rodowe;
- 4) imię ojca;
- 5) imię i nazwisko rodowe matki;
- 6) data urodzenia;
- 7) miejsce i kraj urodzenia;
- 8) stan cywilny;
- 9) miejsce zamieszkania za granicą i miejsce zamierzonego osiedlenia się w Rzeczypospolitej Polskiej;
- 10) narodowość i pochodzenie etniczne;
- 11) obywatelstwo;
- 12) zawód, wykształcenie, kwalifikacje zawodowe;
- 13) oczekiwania co do zapewnienia warunków na osiedlenie się;
- 14) prześladowania polityczne i narodowościowe;

15) stan zdrowia;

16) nazwa i numer dokumentu tożsamości i dokumentu podróży.";

15) w art. 31 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

"1. Dane z ewidencji, o której mowa w art. 29, udostępniane są za pośrednictwem konsula Rzeczypospolitej Polskiej osobom, którym wydano decyzję o przyrzeczeniu wydania wizy krajowej w celu repatriacji, w kolejności złożenia kompletnych wniosków o wydanie wizy krajowej w celu repatriacji.";

16) art. 32 otrzymuje brzmienie:

"Art. 32. 1. Konsul prowadzi rejestr złożonych wniosków i decyzji wydanych w sprawach:

- 1) o stwierdzenie polskiego pochodzenia;
- 2) wydania wizy krajowej w celu repatriacji;
- 3) udzielenia zezwolenia na osiedlenie się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej dla członków najbliższej rodziny repatrianta.

2. Wojewoda prowadzi rejestr złożonych wniosków i decyzji wydanych w sprawach o stwierdzenie polskiego pochodzenia.";

17) w art. 38 w ust. 1:

a) w pkt 1 lit. c otrzymuje brzmienie:

"c) wypłacania opłaty gminie, która zapewniła lokal mieszkalny repatriantowi i członkom jego najbliższej rodziny,"

b) pkt 2 otrzymuje brzmienie:

"2) wzory wniosków o udzielenie dotacji, o których mowa w pkt 1 lit. b i e, oraz wypłacenie opłaty, o której mowa w pkt 1 lit. c.".

Art. 2.

W ustawie z dnia 13 lutego 1984 r. o funkcjach konsulów Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2002 r. Nr 215, poz. 1823, z późn. zm.³⁾) w art. 25 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

"2) wydaje decyzje stwierdzające polskie pochodzenie;"

Art. 3.

W ustawie z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572, z późn. zm.⁴⁾) w art. 94a w ust. 2 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

"2) osoby, których polskie pochodzenie zostało stwierdzone w trybie ustawy z dnia 9 listopada 2000 r. o stwierdzaniu polskiego pochodzenia i repatriacji (Dz. U. z 2004 r. Nr 53, poz. 532, z późn. zm.⁵⁾);".

Art. 4.

W ustawie z dnia 13 czerwca 2003 r. o cudzoziemcach (Dz. U. z 2006 r. Nr 234, poz. 1694, z późn. zm.⁶⁾) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 3 pkt 4 otrzymuje brzmienie:

"4) osób ubiegających się o nabycie obywatelstwa polskiego w drodze repatriacji i członków najbliższej rodziny repatrianta, w zakresie uregulowanym w ustawie z dnia 9 listopada 2000 r. o stwierdzaniu polskiego pochodzenia i repatriacji (Dz. U. z 2004 r. Nr 53, poz. 532, z późn. zm.⁵⁾).";

2) w art. 64 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

"1. Zezwolenia na osiedlenie się udziela się cudzoziemcowi:

- 1) który jest małoletnim dzieckiem cudzoziemca, posiadającego zezwolenie na osiedlenie się, urodzonym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;
- 2) który pozostaje w związku małżeńskim, zawartym z obywatelem polskim co najmniej 3 lata przed złożeniem wniosku i bezpośrednio przed złożeniem wniosku przebywał nieprzerwanie na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej co najmniej przez 2 lata na podstawie zezwolenia na zamieszkanie na czas oznaczony;
- 3) który bezpośrednio przed złożeniem wniosku przebywał nieprzerwanie na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przez okres nie krótszy niż 10 lat na podstawie zgody na pobyt tolerowany udzielonej na podstawie art. 97 ust. 1 pkt 1 lub 1a lub ust. 2 ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na

³⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2004 r. Nr 173, poz. 1808, z 2007 r. Nr 180, poz. 1280 i Nr 181, poz. 1287, z 2008 r. Nr 216, poz. 1367 oraz z 2010 r. Nr 81, poz. 531 i Nr 167, poz. 1131.

⁴⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2004 r. Nr 273, poz. 2703 i Nr 281, poz. 2781, z 2005 r. Nr 17, poz. 141, Nr 94, poz. 788, Nr 122, poz. 1020, Nr 131, poz. 1091, Nr 167, poz. 1400 i Nr 249, poz. 2104, z 2006 r. Nr 144, poz. 1043, Nr 208, poz. 1532 i Nr 227, poz. 1658, z 2007 r. Nr 42, poz. 273, Nr 80, poz. 542, Nr 115, poz. 791, Nr 120, poz. 818, Nr 180, poz. 1280 i Nr 181, poz. 1292, z 2008 r. Nr 70, poz. 416, Nr 145, poz. 917, Nr 216, poz. 1370 i Nr 235, poz. 1618, z 2009 r. Nr 6, poz. 33, Nr 31, poz. 206, Nr 56, poz. 458, Nr 157, poz. 1241 i Nr 219, poz. 1705 oraz z 2010 r. Nr 44, poz. 250, Nr 54, poz. 320, Nr 127, poz. 857 i Nr 148, poz. 991.

⁵⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2005 r. Nr 94, poz. 788, z 2006 r. Nr 249, poz. 1828, z 2007 r. Nr 120, poz. 818, z 2008 r. Nr 70, poz. 416 i Nr 216, poz. 1367 oraz z 2011 r. Nr ..., poz.

⁶⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2007 r. Nr 120, poz. 818 i Nr 165, poz. 1170, z 2008 r. Nr 70, poz. 416, Nr 180, poz. 1112, Nr 216, poz. 1367, Nr 227, poz. 1505 i Nr 234, poz. 1570, z 2009 r. Nr 6, poz. 33, Nr 31, poz. 206 i Nr 95, poz. 790 oraz z 2010 r. Nr 81, poz. 531, Nr 96, poz. 620 i Nr 239, poz. 1593.

terytorium Rzeczypospolitej Polskiej lub przez okres 5 lat w związku z uzyskaniem statusu uchodźcy lub ochrony uzupełniającej;

4) który jest dzieckiem obywatela polskiego i pozostaje pod jego władzą rodzicielską;

5) którego polskie pochodzenie zostało prawomocnie stwierdzone zgodnie z ustawą z dnia 9 listopada 2000 r. o stwierdzaniu polskiego pochodzenia i repatriacji.";

3) w art. 66 dodaje się ust. 3 w brzmieniu:

"3. Przepisów ust. 1 pkt 2, 3, 5, 7 i 8 nie stosuje się do cudzoziemca ubiegającego się o udzielenie zezwolenia na osiedlenie się na podstawie art. 64 ust. 1 pkt 5.";

4) w art. 68 dodaje się ust. 4 w brzmieniu:

"4. Przepisu ust. 1 pkt 3 nie stosuje się do cudzoziemca, który uzyskał zezwolenie na osiedlenie się na podstawie art. 64 ust. 1 pkt 5.";

5) w art. 132 w ust. 2 pkt 13 i 14 otrzymują brzmienie:

"13) rejestrów wniosków, wydanych postanowień i decyzji w sprawach:

- a) o stwierdzenie polskiego pochodzenia,
- b) o wydanie wize krajowej w celu repatriacji,
- c) o udzielenie pomocy repatriantom ze środków budżetu państwa,
- d) o uznanie za repatrianta;

14) ewidencji osób ubiegających się o wydanie wize krajowej w celu repatriacji i członków ich rodzin, nieposiadających w Rzeczypospolitej Polskiej zapewnionego lokalu mieszkalnego lub źródła utrzymania;"

6) w art. 143 w ust. 1 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

"2) wydawanie decyzji w sprawie udzielenia zezwolenia na osiedlenie się, o którym mowa w art. 15 ustawy z dnia 9 listopada 2000 r. o stwierdzaniu polskiego pochodzenia i repatriacji;"

Art. 5.

W ustawie z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2008 r. Nr 69, poz. 415, z późn. zm.⁷⁾) w art. 72 w ust. 4 wprowadzenie do wyliczenia otrzymuje brzmienie:

"Do okresu uprawniającego do zasiłku, od którego zależy wysokość i okres pobierania zasiłku, zalicza się również okresy pobierania gwarantowanego zasiłku okresowego, okresy

⁷⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2008 r. Nr 70, poz. 416, Nr 134, poz. 850, Nr 171, poz. 1056, Nr 216, poz. 1367 i Nr 237, poz. 1654, z 2009 r. Nr 6, poz. 33, Nr 69, poz. 595, Nr 91, poz. 742, Nr 97, poz. 800, Nr 115, poz. 964, Nr 125, poz. 1035, Nr 127, poz. 1052, Nr 161, poz. 1278 i Nr

zatrudnienia na podstawie umowy o pracę w celu przygotowania zawodowego młodocianych pracowników, okres zatrudnienia za granicą osoby, która przesiedliła się do kraju na warunkach repatriacji w rozumieniu przepisów o stwierdzaniu polskiego pochodzenia i repatriacji, oraz okresy urlopu bezpłatnego udzielonego na podstawie przepisów w sprawie bezpłatnych urlopów dla matek pracujących, opiekujących się małymi dziećmi, innych udzielonych w tym celu urlopów bezpłatnych, a także okresy niewykonywania pracy przed dniem 8 czerwca 1968 r. stanowiące przerwę w zatrudnieniu spowodowaną opieką nad dzieckiem:".

Art. 6.

W ustawie z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2008 r. Nr 164, poz. 1027, z późn. zm.⁸⁾) w art. 86 w ust. 1 pkt 14 otrzymuje brzmienie:

"14) osób, o których mowa w art. 3 ust. 2 pkt 1 i 4, których polskie pochodzenie zostało stwierdzone zgodnie z ustawą z dnia 9 listopada 2000 r. o stwierdzaniu polskiego pochodzenia i repatriacji (Dz. U. z 2004 r. Nr 53, poz. 532, z późn. zm.⁵⁾), opłaca szkoła wyższa lub jednostka organizacyjna prowadząca studia doktoranckie, w której osoby te odbywają lub będą odbywać studia;".

Art. 7.

W ustawie z dnia 27 lipca 2005 r. - Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. Nr 164, poz. 1365, z późn. zm.⁹⁾) w art. 43 ust. 7 otrzymuje brzmienie:

"7. Cudzoziemcy, których polskie pochodzenie zostało stwierdzone zgodnie z ustawą z dnia 9 listopada 2000 r. o stwierdzaniu polskiego pochodzenia i repatriacji (Dz. U. z 2004 r. Nr 53, poz. 532, z późn. zm.⁵⁾), i studiujący w kraju swojego zamieszkania, mogą być stypendystami, o których mowa w ust. 4 pkt 1.".

219, poz. 1706 oraz z 2010 r. Nr 28, poz. 146, Nr 81, poz. 531, Nr 238, poz. 1578, Nr 239, poz. 1593, Nr 254, poz. 1700 i Nr 257, poz. 1725 i 1726.

⁸⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2008 r. Nr 216, poz. 1367, Nr 225, poz. 1486, Nr 227, poz. 1505, Nr 234, poz. 1570 i Nr 237, poz. 1654, z 2009 r. Nr 6, poz. 33, Nr 22, poz. 120, Nr 26, poz. 157, Nr 38, poz. 299, Nr 92, poz. 753, Nr 97, poz. 800, Nr 98, poz. 817, Nr 111, poz. 918, Nr 118, poz. 989, Nr 157, poz. 1241, Nr 161, poz. 1278 i Nr 178, poz. 1374 oraz z 2010 r. Nr 50, poz. 301, Nr 107, poz. 679, Nr 125, poz. 842, Nr 127, poz. 857, Nr 165, poz. 1116, Nr 182, poz. 1228, Nr 205, poz. 1363, Nr 225, poz. 1465, Nr 238, poz. 1578 i Nr 257, poz. 1723 i 1725.

⁹⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2006 r. Nr 46, poz. 328, Nr 104, poz. 708 i 711, Nr 144, poz. 1043 i Nr 227, poz. 1658, z 2007 r. Nr 80, poz. 542, Nr 120, poz. 818, Nr 176, poz. 1238 i 1240 i Nr 180, poz. 1280, z 2008 r. Nr 70, poz. 416, z 2009 r. Nr 68, poz. 584, Nr 157, poz. 1241, Nr 161, poz. 1278 i Nr 202, poz. 1553, z 2010 r. Nr 57, poz. 359, Nr 75, poz. 471, Nr 96, poz. 620 i Nr 127, poz. 857 oraz z 2011 r. Nr 45, poz. 235.

Art. 8.

W ustawie z dnia 7 września 2007 r. o Karcie Polaka (Dz. U. Nr 180, poz. 1280 oraz z 2008 r. Nr 52, poz. 305, Nr 214, poz. 1348 i Nr 216, poz. 1367) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 2 ust. 3 otrzymuje brzmienie:

"3. Karta Polaka może być także przyznana osobie będącej obywatelem jednego z państw, o których mowa w ust. 2, której polskie pochodzenie zostało prawomocnie stwierdzone zgodnie z ustawą z dnia 9 listopada 2000 r. o stwierdzaniu polskiego pochodzenia i repatriacji (Dz. U. z 2004 r. Nr 53, poz. 532, z późn. zm.⁵⁾).";

2) w art. 6 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

"2. Posiadacz Karty Polaka lub osoba, której polskie pochodzenie zostało stwierdzone zgodnie z ustawą z dnia 9 listopada 2000 r. o stwierdzaniu polskiego pochodzenia i repatriacji, korzysta z pierwszeństwa przy ubieganiu się o pomoc finansową udzielaną osobom fizycznym ze środków budżetu państwa lub budżetów samorządów terytorialnych przeznaczonych na wspieranie Polaków za granicą.";

3) w art. 13 w ust. 3 pkt 8 otrzymuje brzmienie:

"8) prawomocna decyzja w sprawie stwierdzenia polskiego pochodzenia, wydana zgodnie z przepisami ustawy z dnia 9 listopada 2000 r. o stwierdzaniu polskiego pochodzenia i repatriacji.".

Art. 9.

Postępowania o stwierdzenie polskiego pochodzenia niezakończone przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy toczą się na podstawie przepisów ustawy zmienianej w art. 1 w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą.

Art. 10.

W przypadku ukończenia szkoły wyższej w okresie 12 miesięcy przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy przez osobę niespełniającą warunku określonego w art. 16 ust. 1 pkt 2 ustawy zmienianej w art. 1, w brzmieniu dotychczasowym, termin, o którym mowa w art. 16 ust. 1 pkt 5 ustawy zmienianej w art. 1, w stosunku do takiej osoby liczy się od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.

Art. 11.

Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2012 r.

UZASADNIENIE

Podstawowe cele projektowanej nowelizacji ustawy o repatriacji i niektórych innych ustaw to:

- 1) wykonanie postanowienia Trybunału Konstytucyjnego z dnia 27 maja 2003 r. (sygn. akt S 2/03), w którym Trybunał zasygnalizował potrzebę podjęcia inicjatywy ustawodawczej w przedmiocie unormowania trybu stwierdzania pochodzenia polskiego dla celów wskazanych w art. 52 ust. 5 Konstytucji,
- 2) rozszerzenie kręgu osób polskiego pochodzenia, które mogą być uznane za repatriantów na podstawie art. 16 ustawy o repatriacji, poprzez rezygnację z wymogu zamieszkiwania przed wejściem w życie ustawy na terytorium Armenii, Azerbejdżanu, Gruzji, Kazachstanu, Kirgizji, Tadżykistanu, Turkmenistanu, Uzbekistanu albo azjatyckiej części Federacji Rosyjskiej; dotyczyć to będzie tak jak dotychczas osób, które uczyły się w polskich szkołach wyższych na podstawie przepisów o podejmowaniu i odbywaniu studiów przez osoby niebędące obywatelami polskimi,
- 3) zachęcenie gmin do zapewniania repatriantom lokali mieszkalnych poprzez zmianę mechanizmu wypłacania z tego tytułu pomocy finansowej z budżetu państwa (rezygnacja z instytucji dotacji celowej i wprowadzenie w to miejsce tzw. opłaty z budżetu państwa).

Art. 52 ust. 5 Konstytucji stanowi, że "osoba, której pochodzenie polskie zostało stwierdzone zgodnie z ustawą, może osiedlić się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na stałe". Jednoznaczne brzmienie tej normy oraz jej systemowe usytuowanie (dział – Wolności i prawa osobiste w rozdziale II Konstytucji) uzasadniają tezę, że art. 52 ust. 5 Konstytucji reguluje materialnoprawne uprawnienie przysługujące cudzoziemcom polskiego pochodzenia do osiedlenia się w Polsce na stałe. Przepis ten wyraźnie wskazuje na konieczność ustawowej regulacji mechanizmu stwierdzania polskiego pochodzenia osób ubiegających się o prawo pobytu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Jak podkreślił Trybunał Konstytucyjny w uzasadnieniu wspomnianego postanowienia "Nie ulega wątpliwości, że bez wyraźnej regulacji trybu dochodzenia gwarantowanego konstytucyjnie prawa mogłoby ono mieć charakter fasadowy, pozbawiony rzeczywistego znaczenia. Prestiż państwa prawa wymaga [...], aby regulacje Konstytucji były efektywnie wykonywane przez organy państwa, w tym i ustawodawcę i aby konstytucyjnie ukształtowane prawa jednostki nie zawierały luk konstrukcyjnych, wynikających z zaniechania regulacji ustawowych, które były konstytucyjnie zapowiedziane".

Ponieważ Trybunał Konstytucyjny uznał, że "obowiązujące regulacje ustawowe nie spełniają warunku konstytucyjnego do realizacji prawa wskazanego w art. 52 ust. 5" proponuje się (art. 1 pkt 1-6 i 16 oraz art. 2-9 nowelizacji), aby tryb stwierdzania pochodzenia polskiego znalazł się w ustawie o repatriacji, która dotychczas reguluje te kwestie wyłącznie na potrzeby procedury repatriacyjnej. W tym celu zmieniono tytuł ustawy ("o stwierdzaniu polskiego pochodzenia i repatriacji"), uchylono jej preambułę oraz wyodrębniono rozdział regulujący stwierdzanie polskiego pochodzenia. Zmiana kilku innych ustaw wynika z konieczności modyfikacji zawartych w tych ustawach odesłań do dotychczasowej ustawy o repatriacji. Osobom, których polskie pochodzenie zostało prawomocnie stwierdzone, umożliwiono uzyskanie zezwolenia na osiedlenie się na podstawie przepisów ustawy o cudzoziemcach. Uznano jednocześnie za wystarczające, z punktu widzenia art. 52 ust. 5 Konstytucji, uregulowania ustawy o wjeździe na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, pobycie oraz wyjeździe z tego terytorium obywateli państw członkowskich Unii Europejskiej i członków ich rodzin.

Wyłączenie przesłanki terytorialnej z art. 16 ust. 1 ustawy o repatriacji (art. 1 pkt 9 i art. 10 nowelizacji) będzie sprzyjało niwelowaniu niekorzystnych procesów demograficznych. Należy bowiem przypuszczać, że uzyskaniem statusu repatrianta będzie zainteresowana duża liczba osób młodych, przedsiębiorczych, pragnąca realizować się zawodowo w Polsce, które uczyły się w polskich szkołach wyższych.

Dotychczasowa praktyka wskazuje na potrzebę wprowadzenia zmian w zakresie zasad przyznawania pomocy finansowej gminom, na terenie których osiedlają się repatrianci. Przewidziane w dotychczasowym brzmieniu art. 21 ustawy o repatriacji zasady przyznawania i rozliczania pomocy dla gmin (dotacje celowe) zniechęcają organy samorządu terytorialnego do angażowania się w akcję repatriacyjną. Wprowadzenie instytucji opłaty z budżetu państwa ma na celu uelastycznienie rozliczenia finansowego z gminami, które zapewniają lokale mieszkalne repatriantom. W myśl projektu (art. 1 pkt 12 i 17) gminie, która uchwałą rady gminy zobowiązała się do zapewnienia lokalu mieszkalnego repatriantowi i członkom jego najbliższej rodziny, oraz zawarła umowę nadającą im tytuł prawny do lokalu mieszkalnego na czas nieokreślony, wypłacana byłaby z budżetu państwa opłata w wysokości po 40.000 zł na repatrianta i każdego członka jego najbliższej rodziny, z tym że na jedno gospodarstwo domowe nie mniej niż 90.000 zł. Opłata stanowiłaby dochód gminy, nie wymagałaby

szczególnej formy rozliczenia, ale powinna być przeznaczona na dofinansowanie jej zadań własnych.

Pozostałe zmiany mają charakter doprecyzowujący i porządkujący.

Doprecyzowanie art. 17 ust. 1 ustawy o repatriacji (art. 1 pkt 10 nowelizacji), poprzez dodanie wyrazów "na podstawie wizej krajowej w celu repatriacji", usunie wątpliwości co do grupy podmiotów uprawnionych do otrzymania pomocy finansowej. Nowelizacja art. 17 ust. 5 oraz dodanie ust. 8a stanowi realizację rekomendacji wskazanych w sprawozdaniach pokontrolnych (MSWiA audyt wewnętrzny - listopad 2009; NIK – kontrola realizacji postanowień ustawy o repatriacji przez organy administracji rządowej i samorządowej na terenie województwa małopolskiego w latach 2004-2008 - grudzień 2010) oraz doprecyzowanie przepisów, które dotychczas budziły wątpliwości co do terminów i sposobów ich wykonania.

Zmiany art. 30 (art. 1 pkt 14) porządkują przepisy dotyczące ewidencji wizowej. Uzupełnienie danych przetwarzanych w ewidencji osób ubiegających się o wydanie wizej krajowej w celu repatriacji jest pożądane w celu uzyskania zgodności w zakresie danych zawartych w ustawie z danymi przetwarzanymi w systemie informatycznym.

Przewiduje się, iż zmiana zasad udzielania pomocy gminom z tytułu zapewnienia repatriantom mieszkania spowoduje nasilenie akcji repatriacyjnej (co jest szczególnie ważne dla osób, które uzyskały decyzję o przyrzeczeniu wydania wizej wjazdowej w celu repatriacji) i w konsekwencji konieczność zwiększenia rezerwy celowej na pomoc dla repatriantów począwszy od roku 2012. Według szacunków Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji nowelizacja art. 21 ustawy o repatriacji spowoduje zwiększenie wydatków budżetu państwa:

- przeznaczonych dla gmin zapewniającym repatriantom lokale mieszkalne - z 4 do 24 mln zł rocznie oraz
- na wypłatę jednorazowej pomocy finansowej dla repatriantów określonej w art. 17 ust. 1 ustawy z 1,6 mln zł do 5,2 mln zł.

Projekt ustawy został przesłany w celu zaopiniowania:

- Ministrowi Spraw Wewnętrznych i Administracji, Ministrowi Spraw Zagranicznych, Szefowi Urzędu do Spraw Cudzoziemców,
- Unii Metropolii Polskich, Unii Miasteczek Polskich, Związkowi Gmin Wiejskich RP, Związkowi Miast Polskich, Związkowi Powiatów Polskich, Związkowi Województw RP,
- Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka, Fundacji Edukacja dla Demokracji, Instytutowi Spraw Publicznych, Polskiej Akcji Humanitarnej,

- Stowarzyszeniu "Wspólnota Polska", Fundacji Pomoc Polakom na Wschodzie, Fundacji Semper Polonia, Stowarzyszeniu Repatriantów, Związkowi Repatriantów RP, Fundacji Ocalenie, Stowarzyszeniu Pomocy Repatriantom, Federacji Organizacji Polskich na Ukrainie, Związkowi Polaków na Litwie, Związkowi Polaków na Białorusi, Kongresowi Polaków w Rosji, Europejskiej Unii Wspólnot Polonijnych, Światowemu Stowarzyszeniu Zabuzan, Kresowian, Repatriantów, Spadkobierców, Rodzin, Następców Prawnych, Sympatyków, Fundacji Wolność i Demokracja, Regionalnej Organizacji Polskie Centrum Narodowo-Kulturalne "Jednost" w Krasnodarze.

W wyniku przeprowadzonych konsultacji na wniosek Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji rozszerzono zakres projektu o przepisy wypełniające normę zawartą w art. 52 ust. 5 Konstytucji oraz, uwzględniając stanowisko organizacji pozarządowych, zrezygnowano z planowanego pierwotnie określenia końcowej daty do składania wniosków o wydanie wizy w celu repatriacji (31 grudnia 2012 r.), co miało służyć stworzeniu perspektywy czasowej zakończenia akcji repatriacyjnej i zaplanowaniu wydatków budżetowych na ten cel.

Co do zasady organizacje zrzeszające jednostki samorządu terytorialnego wyraziły pozytywną opinię o proponowanych zmianach, organizacje polonijne i repatrianckie natomiast postulowały nałożenie obowiązku zapewnienia lokali mieszkalnych repatriantom na administrację rządową.

Projektowana ustawa jest zgodna z prawem Unii Europejskiej.